

JUDr. ZUZANA STAVROVSKÁ
komisárka pre osoby
so zdravotným postihnutím

SPRÁVA ÚRADU KOMISÁRA PRE OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

DD a DSS Hriňová

Adresa zariadenia	DD a DSS Hriňová, Krivec 785, 962 05 Hriňová
Zriaďovateľ	Banskobystrický samosprávny kraj
Riaditeľ	Mgr. Mária Matúšková
Typ zariadenia	Domov dôchodcov (DD) a Domov sociálnych služieb (DSS)
Kapacita zariadenia	DD/55, DSS/35
Aktuálny počet klientov	DD/55, DSS/35
Dátum výkonu monitoringu	18. júna 2019
Monitoring vykonali	Mgr. Evā Megová, JUDr. PhDr. Ivona Kardianová
Naša značka	M/020/2019/DSS
Samosprávny kraj	Banskobystrický

JUDr. Zuzana Stavrovská
komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím

Úrad komisára pre osoby
so zdravotným postihnutím
Račianska 153
831 54 Bratislava 35

Obsah

DD a DSS Hriňová	1
Monitorovacia činnosť Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.....	4
Monitorovací tím a spôsob hodnotenia	5
Metodológia	7
Informácie o zariadení sociálnych služieb	8
1. Právo na primeranú životnú úroveň (čl. 28 Dohovoru)	9
Materiálno-technické podmienky	9
1.1 Budova zariadenia	9
1.1.1 Bezbariérovosť	10
1.1.2 Bezpečnostné podmienky	10
1.2 Izby klientov	11
1.3 Hygienické podmienky	12
1.4 Stravovanie	12
1.4.1 Oblečenie klientov.....	13
1.5 Hygiena a súkromie klientov	13
1.5.1 Slobodná komunikácia	13
1.5.2 Návštevy.....	13
1.5.3 Voľnosť pohybu klientov a pobyt na čerstvom vzduchu.....	13
1.6 Stimulujúce prostredie	14
1.7 Spoločenský a osobný život.....	14
2. Právo na dosiahnutie najvyššieho možného štandardu fyzického a duševného zdravia (čl. 25 Dohovoru)	16
2.1 Dostupnosť zariadenia	16
2.2 Personálne obsadenie (odbornosť poskytovania soc. služieb).....	16
2.3 Starostlivosť o klientov	17
2.3.1 Individuálne plány klientov.....	18
2.4 Dostupnosť liekov	18
2.5 Podpora všeobecného a reprodukčného zdravia.....	18
3. Právo na uplatňovanie spôsobilosti na právne úkony, rovnosti pred zákonom, osobnej slobody a osobnej bezpečnosti (čl. 12 a 14 Dohovoru)	20
3.1 Preferencie a želania klientov	20
3.2 Spôsobilosť na právne úkony	20
3.3 Prístup k osobným informáciám.....	21

4. Právo na ochranu pred mučením alebo krutým, nefudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním a ochrana pred vykorisťovaním, násilím, alebo zneužívaním (čl. 15 a 16 Dohovoru)	22
4.1 Prístup zamestnancov ku klientom	22
4.2 Obmedzovacie prostriedky	22
4.3 Sťažnosti klientov	23
5. Právo na nezávislý spôsob života a na začlenenie sa do spoločnosti (čl. 19 Dohovoru)	24
5.1 Podpora nezávislého života klientov	24
5.1.1 Finančné prostriedky klientov	25
5.2 Prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam	25
SUMARIZÁCIA OPATRENÍ pre DD a DSS Hriňová	27
Termín plnenia do 31.12.2020	27
Termín plnenia priebežne	27

Monitorovacia činnosť Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

Prijatím zákona č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a o komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2015, bol v Slovenskej republike vytvorený základ fungovania nezávislej inštitúcie na zabezpečenie verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím v súlade s Parížskymi princípmi prijatými rezolúciou Valného zhromaždenia OSN č. 48/134 z 20. decembra 1993 o Vnútroštátnych inštitúciách na presadzovanie a ochranu ľudských práv. Slovenská republika tak splnila záväzok, ktorý jej vyplýval z Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „Dohovor“) článku 33 ods. 2 – *Vykonávanie dohovoru na vnútroštátnej úrovni a monitorovanie*. Predmetný článok Dohovoru požaduje od štátu, ktorý je zmluvnou stranou tohto Dohovoru, aby vytvoril nezávislý mechanizmus na presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania Dohovoru, ktorý Slovenská republika ratifikovala. Dohovor nadobudol platnosť dňa 25. júna 2010 v súlade s článkom 45 ods. 2 a je publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 317/2010 Z. z. Opčný protokol k Dohovoru je v Zbierke zákonov publikovaný pod č. 318/2010 Z. z.

Komisár na základe podnetu alebo z vlastnej iniciatívy posudzuje dodržiavanie a monitoruje práva osôb so zdravotným postihnutím, najmä vykonávaním nezávislého zisťovania plnenia záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Cieľom monitoringov vykonávaných osobnými návštevami je identifikovať a súčasne zmapovať, akým spôsobom je zabezpečené dodržiavanie ľudských práv v zariadeniach sociálnych služieb, odhaliť systémové a ľudské nedostatky pri implementácii medzinárodných dohovorov. Nemenej dôležitým cieľom je aj pomocou analýz výsledkov z monitoringov pomôcť zabezpečiť vysokokvalitné služby v zariadeniach sociálnych služieb v budúcnosti.

V kontexte vyššie uvedeného je potrebné vnímať celý proces monitorovania zariadení sociálnych služieb v sociálnom systéme Slovenskej republiky, ktorý sme prednostne zamerali na celoročné pobytové zariadenia sociálnych služieb.

Z realizovaných monitoringov v zariadeniach sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou sme zistili, že mnohí poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci týchto poskytovateľov sa stále „učia“ rozumieť uplatňovaniu ľudsko-právnej paradigmy, keď sa sociálne služby posúvajú od starostlivosti zameranej na saturovanie základných ľudských potrieb, k tvorbe, podpore a zabezpečeniu kvality života prijímateľov sociálnych služieb. Na druhej strane je dôležité, aby aj samotní klienti ako prijímatelia sociálnych služieb vnímali, že poskytovaná sociálna služba nie je otázkou charity, ani dobrej vôle poskytovateľov, za ktorú majú byť vďační a udržiavaní v nerovnovážnom postavení voči zamestnancom verejného, či neverejného poskytovateľa sociálnej služby. Ved' sú to práve klienti, ktorí majú zastávať aktívnu pozíciu v sociálnych službách v súlade s verejným záujmom podpory kvality života prijímateľov sociálnych služieb a konceptu aktívneho občianstva. Za cestu, akým sa tento verejný záujem presadzuje, sa považuje koncept podmienok kvality podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, prostredníctvom ktorého sa kvalita v sociálnych službách

vysvetľuje, implementuje i vyhodnocuje. Je potrebné nestrácať zo zreteľa, že pre kvalitu sociálnych služieb sú dôležité dve skutočnosti:

- a. zohľadnené a naplnené predstavy, subjektívne požiadavky a potreby klientov a ich rodín;
- b. objektivizované požiadavky na podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby stanovené v zákone o sociálnych službách alebo fakultatívne systémami manažérstva kvality.

O kvalite sociálnych služieb sa nedá hovoriť tam, kde sú precízne dodržiavané všetky objektivizované vonkajšie požiadavky na kvalitu služby, ale prijímateľ sociálnej služby je nespokojný, nešťastný a chce by sa vrátil do svojho prirodzeného sociálneho prostredia. A naopak, je problematické hovoriť o kvalite v prípade, že klient je síce subjektívne spokojný, ale nie sú dodržiavané požiadavky determinujúcej dokumentácie, odborných postupov na poskytovanie sociálnych služieb.

Monitorovací tím a spôsob hodnotenia

Monitoring vykonali zamestnanci Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím Mgr. Eva Megová a JUDr. PhDr. Ivona Kardianová, dňa 18. júna 2019.

Návšteva zariadenia bola vykonaná neohlásene, pani zastupujúca riaditeľka (dočasne poverená výkonom funkcie riaditeľky) bola osobne informovaná o začatí výkonu monitoringu a zamestnanci Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím jej odovzdali poverenie k výkonu monitoringu a vyžiadali si potrebnú dokumentáciu.

Zamestnancom Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím pri výkone monitoringu prislúchajú oprávnenia a povinnosti v zmysle zákona o komisárovi a zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.

Monitoring mal formu dotazníkového šetrenia spojeného s rozhovormi s vedením, odbornými zamestnancami a klientmi, ako aj pozorovaním prostredia v zariadeniach sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou a bol štruktúrovaný nasledovným spôsobom:

1. stretnutie s vedením zariadenia sociálnych služieb, oboznámenie sa s dokumentáciou zariadenia, štruktúrou a profiláciou klientov podľa druhu zdravotného postihnutia, veku, mobility, spôsobilosti na právne úkony a agendou opatrovníctva;
2. prehliadka vonkajších a vnútorných priestorov;
3. osobné záležitosti klientov a ťažisko zamerania sociálnych služieb na klienta;
4. poskytovanie stravy;
5. kontakt s rodinou a program vo voľnom čase;
6. zdravotná a ošetrovateľská starostlivosť;
7. oboznámenie vedenia zariadenia sociálnych služieb s prvotnými zisteniami.

Údaje získané z dotazníkového šetrenia vykonaného vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou sú významným podkladom pre:

1. podávanie návrhov a odporúčaní v prípade zistenia, že pri poskytovaní sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb došlo k porušeniu alebo k ohrozeniu práv osôb so zdravotným postihnutím;
2. návrhy zmien platnej legislatívy v prípade zistenia, že platnou legislatívou a praxou sú porušované konkrétne články Dohovoru.

Metodológia

Hlavným prostriedkom hodnotenia zariadení je sada nástrojov Svetovej zdravotníckej organizácie QualityRights Tool Kit, založených na hodnotení a zlepšovaní štandardov kvality a ľudských práv v zariadeniach sociálnych služieb. QualityRights Tool Kit je rozdelený do piatich oblastí, ktoré zahŕňajú štandardy a kritériá. Oblasti sú zamerané na články Dohovoru 12 a 14 Rovnosť pred zákonom, Sloboda a osobná bezpečnosť, čl. 15 a 16 Ochrana pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním a Ochrana pred vykorisťovaním, násilím a zneužívaním, čl. 19 Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti, čl. 25 Zdravie a článok 28 Primeraná životná úroveň a sociálna ochrana. Všetky oblasti sa skladajú z jednotlivých štandardov a kritérií. Pri hodnotení postupuje monitorovací tím od detailného ku komplexnému, to znamená, že najprv hodnotia jednotlivé kritériá a potom na základe výsledkov hodnotia štandardy, ktoré sa následne premietajú do hodnotenia celej oblasti.

Oblasť	Štandard
Právo na primeranú životnú úroveň (Článok 28 Dohovoru)	Hodnotí sa technický stav budovy, podmienky pre spánok a dostatok súkromia klientov, hygienické podmienky, stravovanie, právo na slobodnú komunikáciu, či zariadenie má stimulujúce prostredie a hodnotí sa spoločenský a osobný život klientov a ich zapojenie do komunity.
Právo na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň fyzického a duševného zdravia (Článok 25 Dohovoru)	Hodnotí sa dostupnosť zariadenia pre klientov, ktorí potrebujú liečbu a podporu, personálne obsadenie a starostlivosť o klientov, dostupnosť liekov a podpora všeobecného a reprodukčného zdravia klientov.
Právo na uplatnenie spôsobilosti na práve úkony a právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. (Čl. 12 a 14 Dohovoru)	Hodnotí sa, či sú preferencie klientov prioritou pri poskytovaní sociálnej služby, postupy a záruky, zahŕňajúce starostlivosť založenú na slobodnom a informovanom súhlase klienta a prístup klientov k osobným informáciám o ich zdraví.
Ochrana pred mučením a iným krutým, neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním. (Článok 15 a 16 Dohovoru)	Hodnotí sa právo klientov na ochranu pred slovným, duševným, telesným, alebo sexuálnym týraním a pred fyzickým a citovým zanedbávaním, či sú pre riešenie kríz používané alternatívne metódy namiesto používania obmedzovacích prostriedkov, či sú v zariadení používané medicínske postupy výhradne na základe slobodného a informovaného súhlasu klientov, zaistenie ochrany klientov pred mučením, krutým, neľudským a ponižujúcim zachádzaním a pred inými formami zneužívania či týrania.
Právo na nezávislý spôsob života a zapojenie do spoločnosti (Článok 19 Dohovoru)	Hodnotí sa, či sú klienti podporovaní k získaniu miesta a finančných zdrojov pre život v spoločnosti, či majú prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam, či je podporované ich právo účasti na politickom a verejnom živote, ako aj dostatočné aktivity klientov v oblasti kultúrnych, náboženských, alebo voľnočasových.

Informácie o zariadení sociálnych služieb

Domov dôchodcov a Domov sociálnych služieb v Hriňovej (ďalej len „zariadenie“) poskytuje sociálne služby v zmysle Zriaďovacej listiny č. 2002/00235 zo dňa 25.6.2002 a v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Zariadenie poskytuje sociálne služby celoročnou pobytovou formou v type zariadenia:

- Zariadenie pre seniorov, pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek a sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, alebo poskytovanie sociálnej služby, s kapacitou 55 miest, (38 žien a 17 mužov)
- Domove sociálnych služieb, pre fyzické osoby s duševnými poruchami, s kapacitou 35 miest (17 žien a 18 mužov).

Zariadenie sa vnútorne člení na tieto organizačné jednotky:

a/ úsek riaditeľ

b/ úsek ekonomicko-prevádzkový

c/ úsek sociálno-zdravotný

Víziou zariadenia je „poskytovanie sociálnych služieb s cieľom vytvorenia humanizačných vzťahov pri neustálej modernizácii zariadenia. Pre naplnenie tejto vízie má zariadenie stanovené zásady politiky kvality a ciele na ich dosiahnutie:

- Systém manažérstva kvality uplatňovať ako stabilný proces trvalého zlepšovania rozvoja zariadenia.
- Cieľavedome vytvárať dlhodobé, pozitívne väzby s klientmi a vonkajším prostredím, osobitne so subjektmi, ktorých poslanie je príbuzné.
- Poznať individuálne potreby každého klienta a tie osobným prístupom riešiť. Na poznaní potrieb sa zúčastňujú všetci zamestnanci zariadenia.
- Neustále monitorovať spokojnosť klientov, ich rodinných príslušníkov a komunity s poskytovaním sociálnej starostlivosti so zameraním na zaopatrenie, stravovanie, ubytovanie a sociálno – zdravotnú starostlivosť.
- V diagnostických a rehabilitačných procesoch neustále zabezpečovať bezpečnosť klienta.
- Všetky činnosti, ktoré majú vplyv na kvalitu sociálnych služieb musia byť vykonávané kompetentným a kvalifikovaným personálom. Neustále a plánovane zvyšovať kvalifikáciu zamestnancov.
- Riadiť sa platnými záväznými požiadavkami zainteresovaných strán, rešpektovať a ochraňovať základné ľudské práva a slobody klientov.
- Sledovať najnovšie trendy v oblasti sociálnych činností a tie implementovať na podmienky zariadenia.
- Neustálym monitorovaním procesov a prijímaním opatrení trvalo zlepšovať systém manažérstva kvality.“

1. Právo na primeranú životnú úroveň (čl. 28 Dohovoru)¹

Materiálno-technické podmienky

1.1 Budova zariadenia

Zariadenie pozostáva z dvoch štvorpodlažných budov, ktoré sú navzájom prepojené dvojposchodovou bezbariérovou prístavbou. Ubytovacie priestory majú charakter bunky, ktorá sa skladá z jednej jednoposteľovej izby, jednej dvojposteľovej izby a sociálneho príslušenstva. Klienti z DD a DSS sú ubytovaní podľa ich žiadostí a preferencií, ako aj podľa ubytovacích možností zariadenia. Zariadenie sa nachádza v tichom prostredí na okraji mesta Hriňová, v blízkosti chránenej krajinskej oblasti Poľana. Tesne za hranicou pozemku zariadenia tečie potok Riečka. Plocha medzi potokom a budovami zariadenia je v súčasnosti využívaná ako park, v ktorom je postavený altánok, krb a skleník. Chodníky v tomto parku sú vydláždené a trávnaté plochy vysadené stromami. Tento park sa využíva na relaxáciu, pracovnú terapiu, posedenie pri ohnisku a pod.

Pre lepšiu orientáciu klientov sa na každom poschodí na stene nachádza špeciálne označenie poschodia. Prízemie je farebne označené motýľom, 1. poschodie kvetinou a 2. poschodie je označené oblakom.

Obr. č. 1 Terasa s výhľadom

¹ Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na primeranú životnú úroveň, vrátane dostatočnej výživy, oblečenia a ubytovania a na ustavičné zlepšovanie životných podmienok. Uplatňovanie tohto práva sa má zabezpečiť bez diskriminácie ich zdravotného postihnutia. Okrem práva na životnú úroveň majú mať osoby so zdravotným postihnutím právo na sociálnu ochranu a preto je potrebné pre osoby so zdravotným postihnutím:

- a) zabezpečiť rovnaký prístup k službám zásobovania obyvateľstva čistou vodou a prístup k vhodným a cenovo dostupným službám, pomôckam a k iným formám pomoci pre potreby súvisiace so zdravotným postihnutím;
- b) zabezpečiť najmä ženám a dievčatám so zdravotným postihnutím a starším osobám so zdravotným postihnutím, prístup k programom sociálnej ochrany a k programom znižovania chudoby;
- c) zabezpečiť ich rodinám, ktoré žijú v chudobe, prístup k pomoci od štátu s úhradou výdavkov súvisiacich so zdravotným postihnutím vrátane vhodného vzdelávania, poradenstva, finančnej pomoci a odľahčovacích služieb;
- d) zabezpečiť prístup k programom verejnej bytovej výstavby;
- e) zabezpečiť rovnaký prístup k dávkam a programom dôchodkového zabezpečenia.

1.1.1 Bezbariérovosť

Vnútorne priestory zariadenia sú bezbariérové a v budove sa nachádza výťah, ktorý využívajú aj klienti. Na chodbách sa nachádzajú držadlá pre podporu bezpečnej chôdze klientov.

Obr. č. 2 Chodba s oddychovým sedením

Obr. č. 3 Chodba

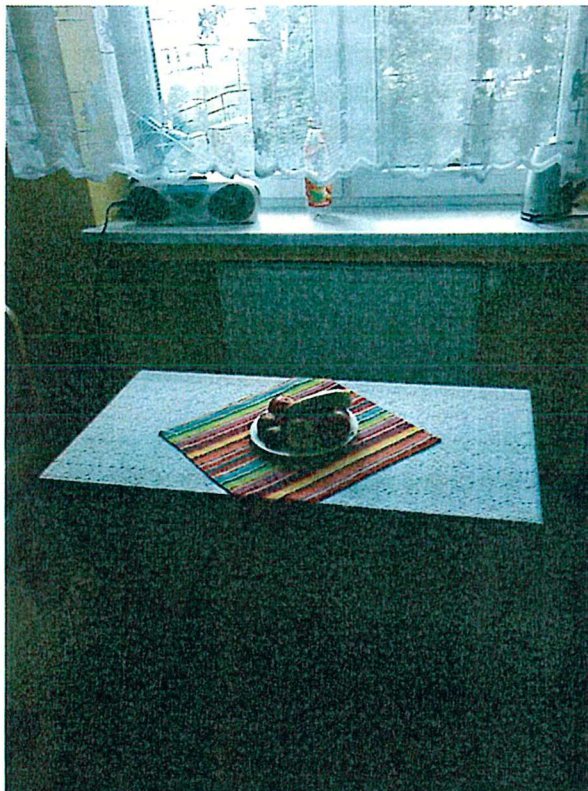
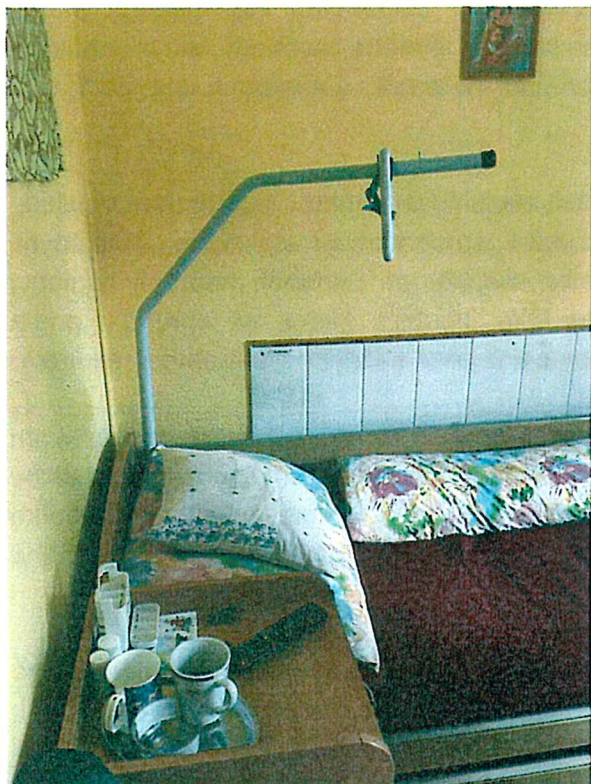
1.1.2 Bezpečnostné podmienky²

Zásadným predpokladom zaistenia bezpečnosti všetkých klientov je možnosť privolať zamestnanca v prípade potreby, napr. náhleho zhoršenia zdravotného stavu, ale má slúžiť aj na privolanie zamestnanca v prípade potreby vysadenia na toaletu, či výmenu inkontinenčnej pomôcky. Klienti majú signalizačné zariadenie inštalované na izbách.

Zariadenie má vypracovaný Evakuačný plán a v roku 2019 vykonalo cvičný požiarne poplach, ktorého cieľom bol pre klientov a zamestnancov zariadenia nácvik ohlásenia vzniku požiaru, koordinácia zamestnancov pri práci s klientom pri nutnej evakuácii objektu.

² V súlade s prílohou č. 2 zákona o sociálnych službách, má mať poskytovateľ sociálnej služby vypracované postupy a pravidlá riešenia krízových situácií a systém preventívnych opatrení na predchádzanie vzniku krízových situácií.

1.2 Izby klientov

Obr. č. 4, 5 Izby klientov

Klienti na izbách majú svoj vlastný komfort. Zariadenie venuje pozornosť individualizácii izieb, ako aj celkovej hygieene. Každá izba je vkusne vyzdobená výrobkami klientov, fotkami blízkych a rodiny. Vybavenie izieb umožňuje klientom sedieť, ležať, odkladať si veci osobnej potreby v uzamykateľnom priestore, prípadne uskutočňovať iné denné aktivity pri pracovnom stole. Súčasťou vybavenia izieb sú okrem postelí: stôl, stolička, uzamykateľná skriňa, prípadne malá osobná skrinka pri posteli, kde má klient uložené rôzne osobné veci. Všetky izby sú vybavené polohovateľnými posteľami s antidekubitným matracom. Klienti majú na izbách rádio, alebo televízor.

Pre zvýšenie kvality poskytovaných služieb zariadenie dopĺňa inventár o polohovateľné posteľe s elektrickým zdvihom, antidekubitnými matracmi a hrazdičkami. V roku 2019 zariadenie dokúpilo 5 takýchto lôžok a pre rok 2020 boli zariadeniu pridelené účelové finančné prostriedky, z ktorých sa nakúpi ďalších, cca 20 lôžok.

Osobné doklady, ako sú občianske preukazy, vkladné knižky, či preukazy poistenca majú klienti u seba, uzamknuté v skrinkách. Klient, alebo súdom ustanovený opatrovník (v rámci svojich oprávnení) môže požiadať zariadenie o úschovu verejnej listiny, vtedy sa s klientom, alebo s opatrovníkom spíše Zmluva o úschove verejnej listiny.

Okná v izbách sú vybavené vnútornými žalúziami a z dôvodu vyregulovania vykurovacej sústavy zariadenie ešte v roku 2017 vymenilo všetky výhrevné telesá, ktoré sú vybavené termoregulačnými hlavicami.

1.3 Hygienické podmienky

Sociálne zariadenia sú vybavené poličkami, zrkadlami, zásobníkmi na toaletný papier a dávkovačmi tekutého mydla. Dvere do kúpeľne sa dajú zvnútra zamknúť, ale z vonkajšej strany ich vie (podľa potreby) otvoriť službukonajúci personál. Zariadenie tak dodržiava a zachováva u klientov pocit istoty a intimity.

Nakoľko sa podľa vyjadrenia zamestnancov počet imobilných klientov v zariadení zvyšuje, zariadenie zabezpečilo a doplnilo vybavenie kúpeľní sprchovacími stoličkami, toaletnými kreslami, zástenami, aby bola zachovaná intimita klientov pri úkonoch osobnej hygieny. Sprchy sú dostupné pre klientov počas celého dňa. Imobilní klienti sa sprchujú podľa harmonogramu (2x do týždňa, alebo podľa potreby a tiež pred každým vyšetrením k lekárovi.

Každá chodba v zariadení, jedáleň, inšpekčná izba a vstupná hala je vybavená zásobníkom s dezinfekčným prostriedkom na ruky. Bezdotykové dávkovače dezinfekčných prostriedkov oceňujú najmä klienti, zamestnanci, rodinní príslušníci, ako aj iné návštevy, nakoľko dezinfekcia rúk je jedným, z najdôležitejších preventívnych opatrení pre prerušenie infekčného reťazca.

Na izbách ležiacich klientov bol silný zápach a použité hygienické pomôcky boli skladované v bežných vreciach, odkiaľ sa šírila nepríjemný zápach. Po našom upozornení a odporúčaní, zariadenie zakúpilo čističku vzduchu, ktorá eliminuje nepríjemné pachy. Nádoby s použitými hygienickými pomôckami sú ihneď vynášané, čím vo výraznej miere prispeli k eliminácii zápachu.

1.4 Stravovanie

Zariadenie má vlastnú stravovaciu prevádzku (kuchyňu), strava sa pre klientov pripravuje priamo v zariadení a je rozdelená do piatich dávok. Pre klientov sú pripravované tieto druhy diét: racionálna, diabetická, nízkobielkovinová, šetriaca, neslaná šetriaca, neslaná s obmedzením tukov, diabetická nízkocholesterolová a diabetická neslaná a diabetická šetriaca. Podľa individuálnych potrieb klientov sa strava krája, melie, prípadne mixuje. Pri mixovanej strave sa upravujú jednotlivé zložky jedla osobitne, a tak sa aj klientom podávajú.

Strava sa v zariadení podáva trikrát denne v tomto časovom rozvrhu

Raňajky a desiata:	od 08:00 hod.
Obed:	od 11:30 hod.
Olovrant:	od 15:00 hod.
večera:	od 17:30 hod.
druhá večera (diabetická):	od 18:30 hod.

Zariadenie používa servírovacie vozíky, ktoré slúžia na prepravu stravy na izby ležiacich klientov a tiež termoboxy, v ktorých sa táto strava prepravuje, aby nestratila teplotu.

1.4.1 Oblečenie klientov

V čase návštevy monitorovacieho tímu boli klienti oblečení vo vlastnom oblečení, primeranom ročnému obdobiu.

1.5 Hygiena a súkromie klientov

Pri vykonávaní hygieny imobilného klienta (na lôžku, v kúpeľni, pri použití prenosnej toalety) zamestnanci dbajú na to, aby bola zachovaná dôstojnosť klienta a jeho súkromie. Z tohto dôvodu využívajú zásteny/paravány.

1.5.1 Slobodná komunikácia

Na nástenkách v zariadení sa nachádzajú informácie pre klientov, napr. informácia o ľudských právach a slobodách, domáci poriadok, informácie o bohoslužbách, popis aktivít v zariadení aj mimo zariadenia. Klienti môžu telefonovať z vlastných mobilov, môžu písať listy, alebo posilať emaily. V zariadení sa nachádza počítačová miestnosť, v ktorej klienti môžu využiť na komunikáciu aj počítače.

List určený do vlastných rúk klienta je klientovi doručovaný priamo doručovateľom na vrátnici zariadenia, kde si ho klient osobne prevezme. Klienti môžu požiadať sociálnu pracovníčku, prípadne iného zamestnanca o asistenciu pri čítaní, alebo písaní listu.

1.5.2 Návštevy

Klienti môžu prijať návštevu v priestoroch zariadenia (v návštevných miestnostiach), ako aj na izbe klienta kedykoľvek, návštevné dni a hodiny nie sú striktne vymedzené. Návštevy sa zapisujú na vrátnici do knihy návštev,

1.5.3 Voľnosť pohybu klientov a pobyt na čerstvom vzduchu³

Klienti tohto zariadenia nemajú stanovené žiadne obmedzenia v pohybe mimo objektu zariadenia. Na základe svojich individuálnych schopností a možností sami chodia do mesta (Hriňová, prípadne do Detvy), robia si drobné nákupy a vybavujú si potrebné osobné záležitosti na miestnom úrade, ktorý sa nachádza v blízkosti zariadenia. Imobilní klienti sú vysádzaní na vozík a spolu so zamestnancami chodia na prechádzky do dediny. Odchod a príchod klientov

³ S otázkou miery slobody v zariadení sociálnych služieb súvisí tiež bezpečnosť klientov. Klienti majú právo na voľný pohyb a poskytovanie služby v čo najmenej obmedzujúcom prostredí. Poskytovateľ sociálnej služby je povinný vypracovať každému klientovi podľa ustanovenia

§ 9 zákona o sociálnych službách, individuálny plán, ktorý vychádza z individuálnych potrieb, schopností a cieľov klientov, v ktorom sú jasne definované rizikové faktory a situácie, ktoré by mohli u konkrétneho klienta nastať a následne by mali byť vypracované také opatrenia, ktoré by predchádzali rizikovým situáciám a na ich prekonanie alebo riešenie. V týchto plánoch je potrebné, aby bolo uvedené aj to, či môžu klienti zariadenie opustiť sami, alebo len v doprovide zamestnancov. Pri klientoch, ktorí môžu samostatne opustiť zariadenie sa odporúča, aby oznámili svoj odchod a predpokladaný príchod.

zo zariadenia nie je evidovaný. Klient nahlasuje svoj predpokladaný príchod a odchod zo zariadenia, ak sa jedná o dlhšiu absenciu. Ak klienti potrebujú na prechádzku, kontrolu u lekára, či iné záležitosti doprovod zamestnanca, je im poskytnutý podľa potreby.

1.6 Stimulujúce prostredie

Vnútorne priestory zariadenia sú bezbariérové, miestnosti sú upravené, estetické, vybavené rôznym nábytkom, ktorý umožňuje aj relaxáciu klientov. Nábytok klientov je vkusný, postele sú neopotrebované, na stenách izieb sú obrazy a iné dekorácie. Izba rešpektuje osobný vkus klienta.

Obr. č. 6, 7 Ukážky prác klientov

1.7 Spoločenský a osobný život⁴

Klienti sa podieľajú podľa svojich síl a schopností na organizovaní spoločného života v zariadení prostredníctvom svojich zástupcov, ktorých volia do výboru klientov, prostredníctvom ktorého podávajú námety a návrhy na zlepšenie životných podmienok v zariadení.

Medzi hlavné činnosti výboru patrí:

⁴ Osoby so zdravotným postihnutím majú mať prístup k informáciám o kultúre, k televíznym programom, filmom, divadlu a iným kultúrnym aktivitám a prístup k miestam určeným na kultúrne predstavenia alebo služby, ako sú divadlá, múzeá, kiná, knižnice a služby cestovného ruchu a v najväčšej možnej miere mali prístup k historickým pamiatkam a k významným miestam národného kultúrneho dedičstva. Ďalej je potrebné umožniť osobám so zdravotným postihnutím rozvíjať a využívať ich tvorivý, umelecký a intelektuálny potenciál nielen na ich vlastný prospech, ale aj na obohatenie celej spoločnosti.

- stanoviť svojho zástupcu k výplate zostatku dôchodkov a vreckového prijímateľov sociálnej služby,
- stanoviť svojho zástupcu do stravovacej komisie,
- stanoviť svojho zástupcu k spísaniu protokolu o pozostalosti zomrelého,
- pôsobiť výchovne na klientov a rieši drobné nezhody medzi prijímateľmi sociálnej služby,
- spolupracovať pri zabezpečovaní kultúrnej a pracovnej činnosti klientov, dbá o dodržiavanie poriadku v zariadení a ochranu ústavného majetku.

Klienti majú k dispozícii modlitebnú miestnosť, spoločenskú, návštevnú, športovú a počítačovú miestnosť, ktoré intenzívne využívajú. V zariadení sa nachádza knižnica, ktorá slúži potrebám klientov. Modlitebná miestnosť je otvorená pre potreby klientov v ktoromkoľvek čase, bez obmedzení a pre veľký počet zúčastnených klientov sa bohoslužby konajú 1 x do mesiaca v spoločenskej miestnosti.

Klienti sa radi zúčastňujú osláv MDŽ, Dňa matiek, kedy do zariadenia prichádzajú deti z blízkych materských a základných škôl, alebo rôzne spevácke súbory. Časté sú výlety do mesta Hriňová, či už do kostola, alebo na zmrzlinu, alebo na drobné nákupy.

2. Právo na dosiahnutie najvyššieho možného štandardu fyzického a duševného zdravia (čl. 25 Dohovoru)⁵

2.1 Dostupnosť zariadenia

V tejto oblasti sme nezistili žiadne nedostatky, zariadenie je dostupné pre každého, kto potrebuje starostlivosť a podporu. Ak má klient záujem o umiestnenie v zariadení, na webovej stránke zariadenia a Banskobystrického samosprávneho kraja, sa dozvie, či je v zariadení voľné miesto.

2.2 Personálne obsadenie (odbornosť poskytovania soc. služieb)

Zariadenie má 46 zamestnancov (z toho odborných 25 zamestnancov).

Riaditeľ	1
Sociálno-zdravotný úsek	25
Vedúci sociálno-zdravotného úseku	1
Sociálny pracovník	3
Inštruktor sociálnej rehabilitácie	1
Úseková sestra	1
Zdravotná sestra	3
Opatrovateľ	16
Ekonomicko-prevádzkový úsek	20
Spolu zamestnanci	46

V roku 2019 zamestnanci absolvovali tieto interné školenia: tanečno-pohybová terapia seniorov, transakčná analýza, prístup a starostlivosť o klientov s demenciou, prevencia

⁵ Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na dosiahnutie najlepšieho možného zdravia bez diskriminácie na základe zdravotného postihnutia. Majú právo na rovnaký rozsah, kvalitu a štandard bezplatnej alebo cenovo dostupnej zdravotnej starostlivosti a programov a to aj v oblasti zdravotníckych programov zameraných na sexuálne a reprodukčné zdravie a programov v oblasti verejného zdravia určených pre celú populáciu.

Osobám so zdravotným postihnutím je potrebné zabezpečiť prístup k zdravotnej starostlivosti vrátane liečebnej rehabilitácie, ktoré zohľadňujú rodový aspekt, najmä osobám so zdravotným postihnutím a) poskytovať rovnaký rozsah, kvalitu a štandard bezplatnej alebo cenovo dostupnej zdravotnej starostlivosti a programov, ktoré sa poskytujú ostatným osobám, a to aj v oblasti zdravotníckych programov zameraných na sexuálne a reprodukčné zdravie a programov v oblasti verejného zdravia určených pre celú populáciu; b) poskytovať zdravotnú starostlivosť, ktorú osoby so zdravotným postihnutím vrátane detí a starších osôb špecificky potrebujú v dôsledku svojho zdravotného postihnutia, a to vrátane včasného zistenia, prípadne intervencie a služby určené na minimalizáciu alebo prevenciu ďalšieho zdravotného postihnutia; c) poskytovať túto zdravotnú starostlivosť čo najbližšie k miestu bydliska danej osoby vrátane vidieckych oblastí; d) vyžadovať od zdravotníckych pracovníkov, aby osobám so zdravotným postihnutím poskytovali starostlivosť v tej istej kvalite ako ostatným osobám, a to aj na základe slobodného a informáciami podloženého súhlasu, okrem iného aj zvyšovaním povedomia o ľudských právach, dôstojnosti, nezávislosti a o potrebách osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom odborného vzdelávania a zverejňovania etických noriem pre verejnú aj súkromnú zdravotnú starostlivosť; e) zakázať diskrimináciu osôb so zdravotným postihnutím pri poskytovaní zdravotného poistenia a životného poistenia, ak toto poistenie povoľuje vnútroštátne právo, a toto poistenie sa musí poskytovať spravodlivým a primeraným spôsobom; f) zamedziť diskriminačné odopretie zdravotnej starostlivosti alebo zdravotníckych služieb alebo jedla a tekutín na základe zdravotného postihnutia.

komplikácií klientov so zníženou mobilitou, či riadenie rizík v sociálnych zariadeniach so zameraním sa na ošetrovateľské štandardy.

2.3 Starostlivosť o klientov

Zamestnanci mali o klientoch dostatok relevantných informácií, ktoré sú potrebné pre poskytovanie kvalitnej pomoci a podpory. Zamestnanci rešpektujú a podporujú rozvoj schopností, zručností a vedomostí klienta, zachovanie jeho vlastnej identity, osobnej integrity, alebo osobnej nezávislosti.

Zariadenie má vypracované plány starostlivosti o klientov, ktoré sleduje v elektronickom systéme. Sleduje aktívne podávanie tekutín, dokrmovanie, výmenu inkontinenčných pomôcok, polohovanie, podávanie liekov, celkový kúpeľ, sprchovanie a výmenu osobnej a posteľnej bielizne.

Zdravotné postihnutie	Klienti	Klientky	Spolu
<i>Parkinsonova choroba</i>	5	14	19
<i>Alzheimerova choroba</i>	1	7	8
<i>Demencia rôzneho typu etiológie</i>	5	16	21
<i>Skleróza multiplex</i>	0	1	1
<i>Schizofrénia</i>	3	6	9
<i>Hluchoslepota/hluchota/slepota</i>	2	2	4
<i>Poruchy správania</i>			8
<i>Počet klientov z celkového počtu klientov u ktorých prevládajú duševné poruchy</i>			38
<i>Počet klientov z celkového počtu klientov u ktorých prevládajú telesné poruchy</i>			51

Denné pracovné terapie pre klientov prebiehajú denne od 10:00 do 11:00 a od 13:00 do 15:00, kde klienti najčastejšie vyrábajú rôzne ručné práce (klienti radi pletú, háčkujú, šijú, maľujú), ktoré zariadenie nepredáva, ale sú vystavené po celom zariadení. Niektorí klienti sa radi venujú prácam v záhradke, kde si pestujú kvety, ale aj cesnak, či iné drobné plodiny.

Klienti sú prostredníctvom harmonogramu terapií, ktorý je vyvesený na nástenkách, oboznámení s jednotlivými pracovnými terapiami, kde sa prihlasujú podľa vlastného záujmu a preferencií. Niektorí radi hrajú spoločenské hry, iní sa zúčastňujú napr. cvičenia na podporu pamäte, čítania kníh, aktívnejší môžu hrať biliard, stolný futbal, alebo kolky.

Pre imobilných klientov zariadenie nakúpilo relaxačné kreslá, na ktorých klientov prepravujú do relaxačnej miestnosti a zapájajú ich do života v zariadení.

2.3.1 Individuálne plány klientov⁶

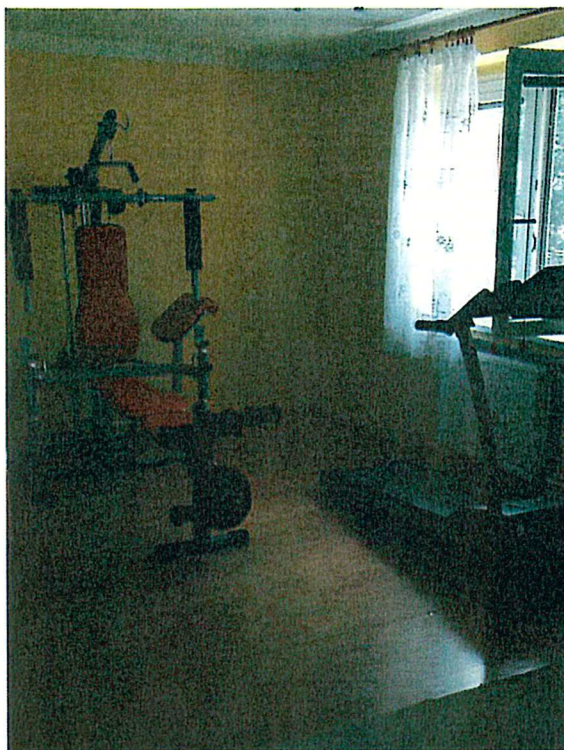
Zariadenie zapája klientov do procesu rozhodovania o vlastnej osobe, o riešení vlastných problémov, rešpektuje ich a ponúka klientom právo výberu. Individuálne plány pripravuje a pravidelných intervaloch reviduje spolu s klientom.

2.4 Dostupnosť liekov

Zariadenie má dostatok potrebných liekov tak, aby pokryli potreby klientov. Lieky sú uložené v bezpečne uzamknutej skrinke.

2.5 Podpora všeobecného a reprodukčného zdravia

V zariadení sa každý pracovný deň ráno organizuje rozcvička, ležiaci klienti cvičia s rehabilitačnými pomôckami. Zariadenie mesačne vyhodnocuje počet klientov, ktorí sú schopní cvičiť a percento zúčastnených klientov. V roku 2017 to bolo napr. za október cca 56 klientov a 81,48% zúčastnených klientov a v roku 2018 sa cvičenia zúčastnilo cca 60 klientov a 91,4% schopných cvičiť.

Obr. č. 8 Telocvičňa

Obr. č. 9 Spoločenská miestnosť

⁶ Podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný plánovať poskytovanie sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby, viesť písomné individuálne záznamy o priebehu poskytovania sociálnej služby a hodnotiť priebeh poskytovania sociálnej služby za účasti prijímateľa sociálnej služby (ďalej len „individuálny plán“). Ak je prijímateľ sociálnej služby fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím alebo fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, súčasťou individuálneho plánu je aj program sociálnej rehabilitácie.

Všeobecný lekár má svoju ordináciu cca 20 metrov od zariadenia a navštevuje klientov 1x za mesiac, prípadne častejšie podľa potreby. Niektorí klienti v rámci preventívnej starostlivosti chodia sami do ordinácie lekára. Klienti (aj s doprovodom, aj sami) chodia na rôzne vyšetrenia k psychiatrovi, geriatrovi, urológovi, diabetikovi, endokrinológovi, podľa potreby a podľa zdravotného stavu. Do Banskej Bystrice chodia klienti na vyšetrenia CT, alebo na komplexné onkologické vyšetrenia. U zubára majú klienti preventívne návštevy 1x do roka, prípadne podľa potreby aj častejšie.

V zariadení sa nachádza zdvíhacie zariadenie s váhou, čo umožňuje sledovať hmotnosť aj u imobilných klientov. K zdvíhaciemu zariadeniu patria viaceré vaky rôznych veľkostí a rôznorodého použitia (na kúpanie, toaletu), čo umožňuje širšie využitie tohto zdvíhacieho zariadenia a zároveň zvyšuje komfort a individuálny prístup ku klientom.

3. Právo na uplatňovanie spôsobilosti na právne úkony, rovnosti pred zákonom, osobnej slobody a osobnej bezpečnosti (čl. 12 a 14 Dohovoru)⁷

3.1 Preferencie a želania klientov

Preferencie a želania klientov týkajúce sa formy podpory a starostlivosti sú prioritou pri poskytovaní služieb. Klienti zariadenia sú zapojení do všetkých činností, ktoré sa ich týkajú. Zamestnanci klientov rešpektujú, ponúkajú im právo výberu a vedú ich k zodpovednosti za seba, k seberealizácii a k samostatnosti.

3.2 Spôsobilosť na právne úkony⁸

Počas našej monitorovacej návštevy sa z celkového počtu 90 klientov v zariadení nachádzalo 8 klientov, ktorí sú pozbavení/obmedzení v spôsobilosti na právne úkony. 5 klientom bola opatrovníkom rodina a 3 klientom bolo opatrovníkom zariadenie. Vedeniu zariadenia sme odporučili vzdať sa výkonu opatrovníckej funkcie nad svojimi klientmi, nakoľko ide o konflikt záujmov medzi opatrovníkom a zariadením v jednej osobe. Počas roku 2019 zariadenie iniciovalo na príslušnom súde návrhy na zmenu opatrovníka u 3 klientoch, ktorým bolo zariadenie opatrovníkom. V súčasnosti zariadenie nie je opatrovníkom žiadnemu klientovi a 8 klienti majú za opatrovníka blízku osobu, alebo rodinu.

⁷ Podľa čl. 12 Dohovoru majú osoby so zdravotným postihnutím kdekoľvek právo na uznanie svojej osoby ako subjektu práva a majú spôsobilosť na právne úkony vo všetkých oblastiach života na rovnakom základe s ostatnými. Všetky opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony musia poskytovať primerané a účinné záruky s cieľom zabrániť zneužitiu v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv, čo zabezpečí, aby opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony rešpektovali práva, vôľu a preferencie danej osoby, aby zabráňovali konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, aby boli primerané a prispôbené situácii danej osoby, aby sa uplatňovali čo najkratšie a aby podliehali pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu. Majú rovnaké právo vlastniť alebo dediť majetok, spravovať svoje finančné záležitosti a mať rovnaký prístup k bankovým pôžičkám, hypotékam a iným formám finančného úverovania a zabezpečia, aby neboli svojvoľne zbavené svojho majetku.

Podľa čl. 14 Dohovoru majú osoby so zdravotným postihnutím právo, na rovnakom základe s ostatnými:

a) využívať právo na slobodu a osobnú bezpečnosť;

b) na to, aby neboli nezákonne alebo svojvoľne zbavené slobody, aby každé zbavenie slobody bolo v súlade so zákonom a aby existencia zdravotného postihnutia nebola za nijakých okolností dôvodom na zbavenie slobody. V prípade zbavenia slobody, majú na rovnakom základe s ostatnými nárok na záruky v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv a aby sa s nimi zaobchádzalo v zhode s cieľmi a zásadami Dohovoru vrátane poskytnutia primeraných úprav.

⁸ Právne predpisy, v súlade s článkom 46 a 47 Ústavy SR, ktorá je základným zákonom štátu, zakotvujú také právne inštitúty, ktorými sa dôsledne zabezpečuje prístup k spravodlivosti a rovnosť pred zákonom osobám so zdravotným postihnutím. Osoby so zdravotným postihnutím majú kdekoľvek právo na uznanie svojej osoby ako subjektu práva a majú spôsobilosť na právne úkony vo všetkých oblastiach života na rovnakom základe s ostatnými.

1. Opatrenie

Vypracovať informačné brožúry v ľahko čitateľnom jazyku obsahujúce informáciu pre klientov o možnosti a postupe vrátenia spôsobilosti na právne úkony.

Termín plnenia: priebežne

2. Opatrenie

Podporovať klientov v podávaní návrhov na vrátenie spôsobilosti na právne úkony, prípadne zmenu pozbavenia na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a poskytovať im účinnú podporu a pomoc pri ich podávaní. ⁹

Termín plnenia: priebežne

3.3 Prístup k osobným informáciám¹⁰

Zariadenie má vypracovanú Bezpečnostnú politiku ochrany osobných údajov (Privacy policy): „V Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb Hriňová chápeme informácie ako náš dôležitý majetok, ktorý riadime v súlade s prijatou stratégiou, ktorá je postavená na troch základných pilieroch: ľuďoch, ich znalostiach a moderných technológiách. Uplatňovaný systém bezpečnostnej politiky zohľadňuje všetky požiadavky na zachovanie dôvernosti, integrity a dostupnosti informácií.“

3. Opatrenie

Poskytovať klientom informácie v zjednodušenej forme, ktorá bude pre nich ľahko zrozumiteľná. Za týmto účelom dopracovať existujúce smernice a ďalej vydávať smernice týkajúce sa klientov (domový poriadok a ďalšie informácie pre klientov) v ľahko zrozumiteľnom jazyku.

Termín plnenia: existujúce smernice do 31.12.2020, informácie podávať priebežne

⁹ Vzor návrhu na vrátenie spôsobilosti na právne úkony je možné nájsť aj na webovej stránke Úradu komisára dostupnej na: https://www.komisarprezdravotnepostihnutych.sk/getmedia/a4c8fd8e-aa3f-41e2-be6b-a0eb37fbc8ef/SPU_NavrhNaVratenieSPU_bezJudikattutyKlientDSS.aspx

¹⁰ Podľa ustanovenia § 9 ods. 9 zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný s postupmi, pravidlami a podmienkami spracovanými v súlade s prílohou

č. 2 písm. A oboznámiť svojich zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby v im zrozumiteľnej forme. Všetky informácie určené pre klientov by mali byť dostupné v ľahko čitateľnej forme, teda v zjednodušenej forme textu s použitím piktogramov a obrázkov, ktoré napomáhajú klientom k ľahšiemu pochopeniu textu. Ide o celý rad informácií, napr. o zmluve o poskytovaní sociálnych služieb, o spôsobe podávania sťažností, o domacom poriadku a iné. Zároveň je dôležité, aby mali klienti k týmto dokumentom neustály bezproblémový prístup.

4. Právo na ochranu pred mučením alebo krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním a ochrana pred vykorisťovaním, násilím, alebo zneužívaním (čl. 15 a 16 Dohovoru)¹¹

4.1 Prístup zamestnancov ku klientom

Počas výkonu monitoringu sme zaznamenali profesionálny a zároveň ľudský prístup zamestnancov ku klientom. Klienti vyjadrovali spokojnosť s prístupom zamestnancov a so životom v zariadení, ktorý je profesionálny a zároveň ľudský a priateľský. Zamestnanci sú vedení k poskytovaniu starostlivosti na vysokej a profesionálnej úrovni.

Zariadenie má vypracovaný Etický kódex zamestnancov, v ktorom sú spracované etické zásady, ako aj etické pravidlá vo vzťahu ku klientom, k zamestnávateľovi, kolegom a vo vzťahu k povolaniu a odbornosti.

4.2 Obmedzovacie prostriedky

Podľa vyjadrenia zastupujúcej pani riaditeľky v zariadení nepoužívajú obmedzovacie prostriedky, s klientmi sa vedú dohodnúť pekným slovom. U niektorých klientov sú používané na posteli bočnice, so súhlasom klienta. Bočnice slúžia pre zamedzenie nekontrolovateľného pádu z postele a klient si ich vie, v prípade potreby, sám otvoriť.

¹¹ Podľa č. 15 Dohovoru nikto nesmie byť vystavený mučeniu ani krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Predovšetkým –nikto nesmie byť bez svojho slobodného súhlasu vystavený lekárskeho alebo vedeckého pokusu.

Podľa čl. 16 Dohovoru je potrebné prijať všetky príslušné legislatívne, správne, sociálne, vzdelávacie a iné opatrenia na ochranu osôb so zdravotným postihnutím tak doma, ako aj mimo domova, pred všetkými formami vykorisťovania, násillia a zneužívania, a to aj so zreteľom na ich rodový aspekt. Okrem toho je potrebné prijať aj všetky príslušné opatrenia, aby sa zabránilo všetkým formám vykorisťovania, násillia a zneužívania najmä zabezpečením primeranej formy pomoci a podpory osobám so zdravotným postihnutím a pre ich rodiny a opatrovateľov zohľadňujúce ich pohlavie a vek, a to aj poskytovaním informácií a osvety o tom, ako predchádzať prípadom vykorisťovania, násillia a zneužívania a ako ich rozpoznávať a nahlásovať. Ďalej je potrebné zabezpečiť, aby podporné služby zohľadňovali vek a rod osoby so zdravotným postihnutím a druh zdravotného postihnutia. 3. V záujme toho, aby sa zabránilo výskytu akýchkoľvek foriem vykorisťovania, násillia a zneužívania, je potrebné zabezpečiť, aby nezávislé orgány účinne monitorovali všetky zariadenia a programy, ktoré majú slúžiť osobám so zdravotným postihnutím. 4. Ďalej je potrebné prijať všetky príslušné opatrenia vrátane poskytovania podporných služieb na podpore fyzickej, kognitívnej a psychologickojej regenerácie, rehabilitácie a sociálnej reintegrácie osôb so zdravotným postihnutím, ktoré sa stali obeťami akýchkoľvek foriem vykorisťovania, násillia a zneužívania. Táto regenerácia a reintegrácia sa musí uskutočňovať v prostredí, ktoré podporuje zdravie, pohodu, sebaúctu, dôstojnosť a nezávislosť danej osoby a zohľadňuje jej špecifické potreby podmienené rodom a vekom.

4.3 Sťažnosti klientov¹²

Jedným zo spôsobov na vyjadrenie pripomienok, požiadaviek a návrhov je aj anonymná forma prostredníctvom „skrinky na Vaše pripomienky, požiadavky a sťažnosti“. Skrinky sú umiestnené v spoločných priestoroch a výbor klientov ich pred svojím zasadnutím vyberie a po zvážení predkladá návrhy na riešenie a realizáciu riaditeľke zariadenia. Výbor volí zhromaždenie klientov nadpolovičnou väčšinou prítomných.

Zariadenie 1x do roka zisťuje spokojnosť klientov prostredníctvom anonymného dotazníka spokojnosti pre klientov ako aj rodinných príslušníkov. Zamestnanec sociálno-zdravotného úseku vyhodnocuje požiadavky a prezentuje zistenia a opatrenia na nápravu na schôdzi klientov. Za posledné obdobie niekoľkých rokov nemali sťažnosti, skôr požiadavky na drobné zmeny v stravovaní, či zmeny jedálneho lístka.

4. Opatrenie

Oboznámiť klientov s možnosťou obrátiť sa so svojou sťažnosťou na nezávislý orgán ochrany práv (napr. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím) spolu s uvedením adresy a telefónu orgánov príslušných na vybavovanie sťažností.
Termín plnenia: priebežne

¹² Podľa kritéria 9.2 Prílohy č. 2 zákona o sociálnych službách má poskytovateľ sociálnej služby rešpektovať právo klientov na vyjadrenie spokojnosti alebo nespokojnosti s kvalitou poskytovaných a zabezpečovaných sociálnych služieb. Vyjadrenie nespokojnosti so sociálnymi službami prijímateľom sociálnej služby nie je podnetom ani dôvodom na vyvodzovanie dôsledkov, ktoré by prijímateľovi sociálnej služby spôsobili akúkoľvek ujmu.

5. Právo na nezávislý spôsob života a na začlenenie sa do spoločnosti (čl. 19 Dohovoru)¹³

5.1 Podpora nezávislého života klientov¹⁴

Klienti zariadenia majú možnosť pohybovať sa mimo zariadenia. V záujme bezpečnosti klienti oznámia na vrátnici svoj čas odchodu a predpokladaný čas príchodu. Zamestnanci informujú klientov aj o iných možnostiach komunitného života, prípadne inom dostupnom bývaní, alebo o verejnej službe podľa ich potrieb, schopností ako aj o finančných zdrojoch nevyhnutných pre nezávislý spôsob života a na začlenenie do spoločnosti. Kalendár akcií mesta Hriňová, alebo mesta Detva je vyvesený na nástenke vo vstupnej hale a klienti sa ich môžu zúčastňovať sami, alebo v skupinkách. O týchto akciách zamestnanci informujú klientov na spoločných stretnutiach. Do zariadenia chodia dobrovoľníci zo Strednej školy v Lučenci, ako aj študenti UMB v Banskej Bystrici odbor sociálna práca, ktorí sa s klientmi zúčastňujú niektorých aktivít.

Zariadenie po rokovaníach s výborom obyvateľov zariadenia plánuje vybudovať pracovňu, v ktorej by si mohli klienti sami oprat' svoju osobnú bielizeň a zároveň by tak viedli klientov k väčšej samostatnosti.

Každá chodba je vybavená nerezovým stolom, na ktorom je varič a varná kanvica, kde si klienti môžu pripraviť kávu. Zariadenie plánuje vybudovať vedľa spoločenskej miestnosti kuchynku, kde by si klienti mohli uvariť čaj, kávu a posediť v kruhu svojich najbližších.

5. Opatrenie

Systematicky pripravovať a informovať klientov o možnostiach komunitného života, o prípadnom dostupnom bývaní (napr. o zariadení podporovaného bývania), alebo inej verejnej službe podľa jeho potrieb, schopností a cieľov, o finančných zdrojoch nevyhnutných pre nezávislý spôsob života a na začlenenie do spoločnosti.

Termín plnenia: priebežne

¹³ Podľa čl. 19 Dohovoru osoby so zdravotným postihnutím majú právo na plné začlenenie a zapojenie sa do spoločnosti. Preto je nevyhnutné zabezpečiť, aby:

- a) osoby so zdravotným postihnutím mali možnosť zvoliť si miesto pobytu, ako aj to, kde a s kým budú žiť na rovnakom základe s ostatnými a aby neboli nútené žiť v určitom konkrétnom prostredí;
- b) osoby so zdravotným postihnutím mali prístup k celému spektru podporných služieb, či už domácich alebo pobytových a ďalších komunitných podporných služieb vrátane osobnej asistencie, ktoré sú nevyhnutné pre nezávislý život v spoločnosti a pre začlenenie sa do nej a ktoré zabraňujú izolácii a segregácii v spoločnosti;
- c) komunitné služby a zariadenia pre širokú verejnosť boli za rovnakých podmienok prístupné osobám so zdravotným postihnutím a aby zohľadňovali ich potreby.

¹⁴ Jednou z povinností poskytovateľa sociálnej služby uvedených v ustanovení § 7 zákona o sociálnych službách je spolupracovať s rodinou, obcou a komunitou pri utváraní podmienok na návrat prijímateľa sociálnej služby poskytovanej v zariadení s celoročnou pobytovou formou do prirodzeného rodinného prostredia alebo komunitného prostredia s prednostným poskytovaním sociálnej služby terénou formou, ambulantnou formou alebo týždennou pobytovou formou, a to so súhlasom prijímateľa sociálnej služby a pri rešpektovaní jeho osobných cieľov, potrieb, schopností a zdravotného stavu.

5.1.1 Finančné prostriedky klientov

Klienti disponujú vlastnými finančnými prostriedkami bez obmedzení, dôchodky im chodia na ich vlastný účet, ktorý nie je spoplatnený. Z tohto účtu sa platia úhrady za sociálnu službu a zvyšné peniaze sú klientom vyplácané v hotovosti. Peniaze alebo vkladné knižky majú klienti uložené v uzamknuteľných skrinkách, alebo skrinách. Podľa individuálnej dohody môže klient požiadať zariadenie o úschovu cenných vecí, alebo financií.

5.2 Prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam

Práca je jedným z predpokladov sociálneho začleňovania. Ľudia so zdravotným postihnutím z rôznych dôvodov nemajú šancu na zamestnanie sa na trhu práce, alebo v inom chránenom prostredí. Klienti zariadenia nepracujú, ani nie sú zapájaní do pracovných činností vzhľadom k ich diagnóze, veku či zdravotnému stavu. Zariadenie organizuje pre klientov rôzne školenia týkajúce sa informácií o dodržiavaní pitného režimu, alebo o dodržiavaní diéty podľa druhu ochorenia.

5.3 Právo na účasť na politickom a verejnom živote¹⁵

Podľa vyjadrenia klientov, zariadenie im umožňuje zúčastňovať sa volieb. Na informačnej tabuli je pre klientov vyvesený zoznam o termínoch volieb.

5.4 Aktivity klientov¹⁶

Pre aktivity klientov sa využíva relaxačná miestnosť, športová miestnosť a spoločenské miestnosti, v ktorých zariadenie organizuje voľnočasové aktivity ako napr. ručné práce, precvičovanie jemnej motoriky, pamäťové cvičenia, prípadne sa tu organizujú tanečné zábavy s regionálnou pôsobnosťou a iné kultúrne podujatia za účasti detí z materských škôl, základných škôl, ľudových škôl umenia, ochotníckych divadiel a pod. V zariadení je pre klientov k dispozícii šijací stroj, množstvo materiálu pre kreatívne výrobky k rôznym príležitostiam (veľkonočné, vianočné výrobky). Klienti radi vyrábajú rôzne darčeky, ktoré môžu darovať svojim blízkym, príbuzným, ale aj deťom, ktoré vystupujú v zariadení. V rámci kreatívnych dní klienti vyrábajú rôzne výrobky, ktoré zariadenie prezentuje na rôznych výstavách.

¹⁵ Volebné právo je všeobecne zaručené Ústavou Slovenskej republiky, ako aj Listinou základných práv a slobôd. Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím v článku

29 ods. a) vyžaduje, aby sa zaistilo, aby sa osoby so zdravotným postihnutím mohli účinne podieľať na politickom a verejnom živote na rovnakom základe s ostatnými, a to priamo, alebo prostredníctvom slobodne zvolených zástupcov vrátane práva a možnosti osôb so zdravotným postihnutím voliť a byť zvolený.

¹⁶ Aktivity každého klienta v priebehu celého dňa by mali vychádzať z jeho individuálnych potrieb a mali by smerovať k zmysluplnému tráveniu času, podpore jeho sebestačnosti a samostatnosti. Zariadenie by malo zabezpečiť každému klientovi možnosť zúčastniť sa týchto činností. Podľa ustanovenia § 7 ods. a) zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný prihliadať na individuálne potreby prijímateľa sociálnej služby, b) aktivizovať prijímateľa sociálnej služby podľa jeho schopností a možností.

K dispozícii je veľká zastrešená terasa, ktorá poskytuje priestor v horúcich letných dňoch a strecha chráni klientov aj pred dažďom a vytvára príjemnú atmosféru.

Zariadenie spolupracuje a organizuje pre klientov zariadenia spoločné akcie s DD v Detve, DD a DSS Sebedín Bečov, či DSS Detva. Za rok 2018 išlo napr. o tieto akcie: privítanie nového roka s ľudovou hudbou Javorinka, kultúrny program k MDŽ, návšteva kláštora na Raticovom Vrchu, beseda s políciou k téme o trestnej činnosti páchanej na senioroch, kultúrny program ku dňu matiek, výlety do mesta Hriňová, Haferník, športový deň usporiadaný v areáli zariadenia spolu s klientami zariadenia DD Detva, DD Očová, DD a DSS Sebedín Bečov a DSS Detva.

SUMARIZÁCIA OPATRENÍ pre DD a DSS Hriňová

Termín plnenia do 31.12.2020

Opatrenie	číslo
<i>Poskytovať klientom informácie v zjednodušenej forme, ktorá bude pre nich ľahko zrozumiteľná. Za týmto účelom dopracovať existujúce smernice a ďalej vydávať smernice týkajúce sa klientov (domový poriadok a ďalšie informácie pre klientov) v ľahko zrozumiteľnom jazyku.</i>	3

Termín plnenia priebežne

Opatrenie	číslo
<i>Vypracovať informačné brožúry v ľahko čitateľnom jazyku obsahujúce informáciu pre klientov o možnosti a postupe vrátenia spôsobilosti na právne úkony..</i>	1
<i>Podporovať klientov v podávaní návrhov na vrátenie spôsobilosti na právne úkony, prípadne zmenu pozbavenia na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a poskytovať im účinnú podporu a pomoc pri ich podávaní.</i>	2
<i>Oboznámiť klientov s možnosťou obrátiť sa so svojou sťažnosťou na nezávislý orgán ochrany práv (napr. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím) spolu s uvedením adresy a telefónu orgánov príslušných na vybavovanie sťažností.</i>	4
<i>Systematicky pripravovať a informovať klientov o možnostiach komunitného života, o prípadnom dostupnom bývaní (napr. o zariadení podporovaného bývania), alebo inej verejnej služby podľa jeho potrieb, schopností a cieľov, o finančných zdrojoch nevyhnutných pre nezávislý spôsob života a na začlenenie do spoločnosti.</i>	5

